

Opis systemu kontroli wewnętrznej w Powiatowym Banku Spółdzielczym w Węgrowie

Postanowienia ogólne i cele systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej został wdrożony zgodnie z modelem systemu kontroli wewnętrznej dla Uczestników SOZ BPS.
2. System kontroli wewnętrznej stanowi, obok systemu zarządzania ryzykiem, element systemu zarządzania Bankiem.
3. System kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowany w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku.
4. System kontroli wewnętrznej wspiera Radę Nadzorczą, Zarząd Banku i pracowników Banku w skutecznym i efektywnym działaniu procesów biznesowych oraz określa zasady współpracy jednostek organizacyjnych, przepływu informacji i monitorowania działań w ramach Banku.
5. System kontroli wewnętrznej jest dostosowany do struktury organizacyjnej Banku i obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku.
6. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:
  - a) skuteczności i efektywności działania Banku,
  - b) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
  - c) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
  - d) zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej w ramach trzech linii obrony

1. System kontroli wewnętrznej w Banku obejmuje:
  - a) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku, w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji;
  - b) komórkę do spraw zgodności – mającą za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działania Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami praw, przepisami wewnętrznymi Banku, standardami rynkowymi oraz przedstawienia raportów w tym zakresie;
  - c) niezależną komórkę audytu wewnętrznego realizowaną przez Spółdzielnię, mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej w Banku.
2. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej, zorganizowany jest na trzech niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony):
  - a) Pierwsza linia obrony – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, na podstawie między innymi ustanowionych limitów, zgodności

działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, przepisami wewnętrznymi Banku oraz przyjętymi w Banku standardami rynkowymi. Na tym poziomie komórki/jednostki organizacyjne w ramach funkcji kontroli odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych oraz za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii.

- b) druga linia obrony – zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach/komórkach organizacyjnych (niezależnie od zarządzania ryzykiem na I linii) poprzez zaprojektowanie i wdrożenie mechanizmów kontrolnych, identyfikację, ocenę, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego. Drugą linię obrony stanowią w Banku komórki organizacyjne, mające za zadanie zapewnienie stosowania mechanizmów kontrolnych oraz dokonywanie niezależnego monitorowania ich przestrzegania. Komórki drugiej linii obrony, poza komórkami wskazanymi w przepisach prawa, wybierane są z zachowaniem zasady niezależności oraz zgodnie z kryteriami przypisania do odpowiedniej linii;
- c) trzecia linia obrony – audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej, który jest realizowany przez niezależną komórkę audytu wewnętrznego umiejscowioną na mocy zapisów Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Funkcja kontroli

1. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia funkcję kontroli, na którą składają się:
  - a) mechanizmy kontrolne,
  - b) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
  - c) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
2. Funkcja kontroli jest elementem systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie.
3. Wszyscy pracownicy zaangażowani są w realizację funkcji kontroli w Banku, przy założeniu, że podział obowiązków i odpowiedzialności nie generuje konfliktu interesów, nadużyć i nie stwarza możliwości powielania błędnie realizowanych działań, dokonywania manipulacji lub zatajania niewygodnych informacji.
4. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, obejmujące weryfikację bieżącą pionową i poziomą oraz testowanie pionowe i poziome, poprzez rozdzielenie zadań wśród pracowników.

5. Wyniki monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych są okresowo raportowane do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia.

Zapewnianie zgodności w Banku

1. Zapewnienie zgodności w Banku stanowi jeden z celów systemu kontroli wewnętrznej i rozumiane jest jako zapewnianie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, odpowiednio poprzez funkcję kontroli oraz zarządzanie ryzykiem braku zgodności.
2. Zapewnienie zgodności przez funkcję kontroli realizowane jest przez każdego pracownika Banku w ramach przestrzegania obowiązujących przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych poprzez tworzenie, stosowanie oraz modyfikowanie mechanizmów kontrolnych i dokonywanie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zgodnie z przypisanymi mu obowiązkami służbowymi.
3. Za koordynację, kontrolę i nadzór nad realizacją obowiązków związanych z procesem zarządzania ryzykiem braku zgodności odpowiada komórka ds. zgodności.
4. Do zadań komórki ds. zgodności, w ramach systemu kontroli wewnętrznej należy m.in.:
  - a) Koordynowanie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku oraz działania funkcji kontroli;
  - b) Zarządzanie ryzykiem braku zgodności, tj. identyfikowanie, ocena, kontrolę, monitorowanie i raportowanie o ryzyku braku zgodności;
  - c) Przeprowadzanie niezależnego monitorowania w zakresie zapewniania zgodności oraz przestrzegania mechanizmów kontrolnych, zapewniających realizację celów systemu kontroli wewnętrznej w Banku i raportowania wyników niezależnego monitorowania;
  - d) Współpraca z jednostkami i komórkami organizacyjnymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności.
5. Komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio pod Prezesa Zarządu (podległość organizacyjna) i ma zapewnione wskazane w przepisach atrybuty niezależności.

Zakres zadań i umiejscowienie audytu wewnętrznego

1. Funkcję audytu wewnętrznego jest realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności systemu zarządzania ryzykiem i systemem kontroli wewnętrznej w działalności Banku.
2. Zasady realizacji zadań audytowych i wykonywanych czynności doradczych określone są w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia.

Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

1. Zarząd Banku odpowiada m.in. za:

- a) zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach Banku funkcjonowania skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
  - b) zapewnia ciągłość działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwą współpracę wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracę z komórką ds. zgodności oraz komórką audytu;
  - c) ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektów mechanizmów kontrolnych, ich zatwierdzenie i wdrożenie oraz za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku;
  - d) ustanawia zasady niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujące weryfikację bieżącą i testowanie;
  - e) zapewnia funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie zadań związanych z zapewnianiem jej funkcjonowania;
  - f) określenie zasad okresowego raportowania o nieprawidłowościach wykrytych przez system kontroli wewnętrznej oraz statusie podjętych działań naprawczych.
2. Rada Nadzorcza Banku m.in.:
- a) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
  - b) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie informacji otrzymywanych od Stanowiska ds. zgodności, Audytu Wewnętrznego, Zarządu Banku, Komitetu audytu oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
  - c) powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu, którego działalność uregulowana jest w odrębnych przepisach Banku.
3. Komitet Audytu:
- a) Podstawowym zadaniem Komitetu Audytu jest przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających Radzie Nadzorczej podjąć decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej, zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

Zasady corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

1. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w banku obejmuje ocenę adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, zapewnienia zgodności oraz niezależną ocenę dokonaną przez audyt wewnętrzny realizowany na mocy zapisów Umowy Systemu Zrzeszenia BPS.
2. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej w oparciu o ustanawiane przez Zarząd, przyjęte przez Radę Nadzorczą kryteria oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej m.in. na podstawie:

- a) Informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej;
  - b) Ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta;
  - c) Wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
  - d) Raportów przedstawianych przez komórkę ds. zgodności;
  - e) Wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF;
  - f) Stopnia realizacji celów strategicznych Banku;
  - g) Osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony;
  - h) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli;
  - i) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty spoza Banku
3. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, III linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności III linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.